

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Aan de minister van Defensie,
Aan de minister van Justitie,
Aan de minister van Verkeer en Waterstaat
Aan de staatssecretaris van Financiën,

In het najaar van 2006 hebben de toenmalige bewindslieden van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Defensie, Financiën en Justitie in een gezamenlijke bijeenkomst opdracht gegeven de mogelijkheden te onderzoeken om de overheidscontroles op Schiphol organisatorisch te stroomlijnen, te integreren en te verbeteren. Deze opdracht is uitgevoerd door een werkgroep met vertegenwoordigers van de genoemde departementen, onder voorzitterschap van de secretaris-generaal van Financiën.

De werkgroep heeft onderzocht welke knelpunten er bestaan er bij de uitvoering van de overheidscontroles op Schiphol uit oogpunt van doelmatigheid, doeltreffendheid en klantvriendelijkheid. Daarbij heeft de werkgroep de volgende aspecten betrokken: beleving van passagiers, wet- en regelgeving, taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, beleid, organisatiestructuren, samenwerkingsverbanden en internationale ontwikkelingen.

Voor de werkgroep was uitgangspunt dat de (goedwillende) luchtvaartpassagier niet onnodig door overheidscontroles mag worden opgehouden. Om met het recente Coalitieakkoord te spreken: "Een dienende overheid is een overheid die burgers centraal stelt. Minder regels en bureaucratische lasten en een heldere handhaving zijn daarbij nodig, evenals een hoge kwaliteit van publieke voorzieningen".

De werkgroep is bij haar onderzoek tot de conclusie gekomen dat Overheid, Schiphol Group en luchtvaartmaatschappijen werken aan een vernieuwing van het passagiersproces. Deze vernieuwing is nodig omdat Schiphol anders toenemende problemen zal hebben om het jaarlijks groeiende volume aan passagiers te verwerken. Dat heeft voor een deel te maken met beperkingen die zijn verbonden aan de huidige fysieke ruimte op en rond Schiphol. Hoe het nieuwe passagiersproces er precies uit komt te zien, zal pas over enige tijd duidelijk zijn. Wel is nu al duidelijk dat de overheid, samen en in goed overleg met de Schiphol Group, een bijdrage kan leveren aan die vernieuwing door verbeteringen te realiseren in de kwaliteit en de efficiency van haar controleprocessen. Dat kan door de controles van de Koninklijke Marechaussee en Douane en die van beveiligingsbedrijven dichter bij elkaar te brengen. Versterking en borging van de onderlinge samenwerking moet leiden tot vermindering van het aantal controlemomenten en tot het uitvoeren van controleprocessen op basis van gedeelde informatie over de passagier.

Samenwerking tussen de controlerende diensten vindt gelukkig steeds meer plaats. De vorm waarin deze intensivering van samenwerking en uitwisseling gestalte krijgt kan verschillen, maar werpt

onmiskenbaar zijn vruchten reeds af. Tegelijkertijd is er volgens de werkgroep sprake van een te voorzichtige en onderling te afwachtende houding.

De werkgroep heeft dan ook de overtuiging dat de schaal waarop wordt samengewerkt en de intensiteit ervan naar een beduidend hoger niveau kan en moet worden gebracht, waarbij ook een tempoversnelling mogelijk is. Niet door draconische organisatorische ingrepen, zoals het versmelten van de bestaande diensten in één nieuwe dienst voor de passagierscontroles op Schiphol. Daaraan zijn volgens de werkgroep meer risico's dan voordelen aan verbonden. Maar wel door samenwerking te ontdoen van vrijblijvendheden en de verantwoordelijkheid voor samenwerking duidelijk te beleggen en daarmee te markeren en te borgen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling van de werkgroep daarvoor nieuwe organisaties of organisatie-onderdelen in het leven te roepen. Dat creëert volgens de werkgroep slechts bureaucratie. Wel moet samenwerking 'smoel' krijgen, herkenbaar worden. De werkgroep doet daarvoor een concreet voorstel dat al op korte termijn kan worden gerealiseerd.

In essentie bestaat het voorstel uit drie punten: (1) hechte samenwerking op de werkvloer op Schiphol, (2) actieve uitwisseling van informatie op Schiphol en (3) stevige verankering van het controlebeleid van de overheid op Schiphol.

Ad 1. Hechte samenwerking op de werkvloer op Schiphol wordt bereikt door te besluiten dat:

- eerstelijns controlehandelingen (zoals het fouilleren van een passagier, het doorzoeken van de handbagage en het controleren van het paspoort) zoveel mogelijk op één moment en op één plaats en waar enigszins mogelijk door één functionaris worden uitgevoerd; wanneer overtredingen worden geconstateerd die buiten de eigen taakopdracht vallen, wordt de dienst die het aangaat gewaarschuwd (signaleringsfunctie)
- een 24 uren regie-functie op de operationele samenwerking wordt ingesteld. Deze functie wordt 24 uur per dag vervuld door enige functionarissen, gedetacheerd vanuit zowel de Douane als de Koninklijke Marechaussee. De dienstdoende functionaris voert dagelijks coördinerend overleg met de operationele leiding van Douane en Koninklijke Marechaussee. Deze functionaris kan binnen de daartoe te maken onderlinge afspraken in geval van noodzakelijke onderlinge bijstand gebruik maken van zijn bevoegdheid operationele beslissingen te nemen die de samenwerking aangaan. In de praktijk zal dit in goed overleg kunnen met de operationele leiding van de Douane en Koninklijke Marechaussee. Koninklijke Marechaussee en Douane wijzen ten behoeve daarvan medewerkers aan, die de noodzakelijke bijbehorende bevoegdheden en opleiding krijgen;
- Amsterdam Airport Schiphol Security, hoewel deze gelet op haar private positie buiten het bereik van deze operationele bevoegdheid blijft, wel deel neemt aan het dagelijkse coördinerend overleg. AAS Security opereert immers binnen wettelijke gezagskaders.

Ad 2. Actieve uitwisseling van informatie op Schiphol wordt bereikt door te besluiten dat:

- Koninklijke Marechaussee en Douane veel meer informatiegestuurd gaan opereren, waarvoor, voortbouwend op de reeds geplande gemeenschappelijke meldkamer Schiphol, op Schiphol één gezamenlijk coördinatiepunt voor informatie en gemeenschappelijke risico-analyse wordt ingericht door Koninklijke Marechaussee, Douane en NCTb;
- afspraken over welke informatie met welk doel en op welke wijze wordt uitgewisseld worden vastgelegd in een convenant.

Ad 3. Stevige verankering van het gezamenlijke controlebeleid van de overheid op Schiphol wordt bereikt door te besluiten dat:

- onder voorzitterschap van Justitie een gezaghebbend periodiek overleg wordt gevormd, bestaande uit de voor het beleid verantwoordelijke gezagdragers op Schiphol (Justitie voor het vreemdelingtoezicht en de veiligheid van de burgerluchtvaart, Financiën voor de goederencontrole), de beheerders van de betrokken uitvoeringsdiensten (Defensie voor de Koninklijke Marechaussee, Financiën voor de Douane) en de betrokken uitvoeringsdiensten (Koninklijke Marechaussee en Douane) zelf.;
- dit gezaghebbend periodiek overleg de opdracht krijgt voor de nadere concrete uitwerking van de voorstellen van de werkgroep inzake het gezamenlijke controlebeleid en de vormen van samenwerking van de overheid op Schiphol met daaraan gekoppeld een (meerjaren) beleidsplan;
- dit gezaghebbend periodiek overleg regulier enige malen per jaar -en incidenteel wanneer daartoe aanleiding is- samenkomt om de voortgang van de uitvoering van het beleidsplan te bespreken en zonodig nadere afspraken te maken.

Uit dit concrete voorstel spreekt volgens de werkgroep ook de ambitie om als overheid te tonen dat het belang van Schiphol voor de Nederlandse economie in de internationale concurrentiestrijd haar zeer ter harte gaat.

Namens de werkgroep bied ik u het rapport hierbij graag aan, met de aanbeveling om te besluiten conform het bovenstaande voorstel, waarna de Tweede Kamer kan worden geïnformeerd.

Dr. R. Gerritse (voorzitter)